

PRZYTCZA (8) *sb f*

przytca (3), **przyczcza** (5), [**przydzca, przydźca, przydzca**]; przytca *BierEz, TarDuch*; przyczcza *BartBydg, SienLek* (3); przytca : przyczcza *BierRozm* (1:1).

przyt- (2), przyd- (1).

a *pochylone*.

sg *N* przytczą (4). ◇ [*G* przyczczy, przytch(e)j.] ◇ *I* przytczą (1). ◇ *L* przytczy (1). ◇ *pl* [*G* przytczy. ◇ *A* przytche.] ◇ *L* przyczczach (2).

Sł stp: przytca, przyczcza, *Cn*, *Linde* brak.

Zdarzenie, przygoda, przypadek, zrzędzenie losu, okoliczność; accidens BartBydg (8) : *Accidens, przigodnoscz, res, quae accidit, priczca, przigoda, przypadek BartBydg* 3b; *BierRozm* 26; gdy y inemu lekarftwu czáfu niemálfz: w nagley rzeczy [...]. W tákich przyczczách/ śmiáłości trzebá *SienLek* 33; [*Euentus casus fortuitus Przydźca. Czuerkufft Cervus* +8v; *Cervus F31* 51Av [*idem*] *F35, F39; Cervus F40* 278 [*idem*] *F42, F46; Cervus F58; GlosyKórn* I 135, 138; °d przÿssÿaganÿa ÿavnego vssÿtczÿ [z *braci zakonnej*] ssÿa maÿa vÿarovacz nÿsslÿbÿ kogo ÿavna przÿczÿna przÿpadzÿla vpotkanÿv ktorÿm, atho má býcz prÿess dopuszczenÿe kosczÿola rzÿmskÿego vÿÿavssÿ thÿ przytche ÿako dlá pokoÿv, dla vÿary, dla krzÿvdÿ, dla ssvÿadecztva vÿedzenÿa spravÿedlÿvego *GlosyKórn* II 235].

Fraza: »przytca się przyda(ła)« (2): Nie miey człowieká cudzego/ Zá przyiaćielá pewnego. Bowiem gdy fie przytca przyda/ Rad ćię záwŷdy swoim wyda. *BierEz* Q2; *BierRozm* 24.

Szereg: »przyczcza albo przygoda« (1): O Przyczczach albo przygodách Dufznych/ Wefela/ Gniewie/ iáka w nich miára być ma. *SienLek* 13v.

a. *Przypadek, nieoczekiwane zdarzenie* (1) : Przygadzacíem fye/ iż czego rozum niemoŷe vczynić/ przyczcza vczyni: á w kim lekarze náuczeni wátpiá/ bába ledá ŷielim vzdrowi. *SienLek* 37v.

[*Szereg*: »przypadłość a przytca«: Ieŷt tedy ŷiemiá ŷimna iteŷ fucha z náтуры fwey/ á wŷákoŷ z przypadłości á zprzytchey bierze odmianę od rzeczy opcych. *Cresc* 1571 138.]

b. *Nieszczęście* (1) : IEŷthli ktho przydczâ/ Albo ŷmętkiem niektorym bywa gaban/ Tę modlitwę y niŷey napifane Pŷalmy z Lietaniami/ [...] Niechay pilnie przeczytha *TarDuch* ktv; [*ErazmSpicz* B5v].

Synonimy: *fortuna, przygoda, przypadek, przypadłość, trafunek, zdarzenie; b. niefortuna, nieszczęście, przeciwność*.